

ВПЛИВ ВИКЛАДАЧА НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА

О.О. Романова

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов
Національна академія Національної гвардії України

Спілкування та взаємодія викладача зі студентами відбувається безперервно й безпосередньо у навчальному та виховному процесі. Тому це завжди було і є важливим засобом формування професійно-орієнтованої особистості: студенти отримують нові знання, практичні уміння та навички, при цьому відбувається розвиток розумово-пізнавальних здібностей, загальної культури, світогляду. Викладач – це публічна професія, і відповідно, на сприйняття студентами його особистості впливають імідж, людські та професійні якості.

Викладач закладу вищої освіти відіграє важливу роль у формуванні професійних та життєво-важливих компетенцій студента у процесі його професійного становлення.

Проблеми сьогодення (безробіття, злочинність, неповні сім'ї, наркоманія, алкоголізм, відсутність особистих і професійних цілей, зміщення цінностей) роблять процес виховання ще важчим. І, отже, особливо затребуваним стає професіоналізм викладачів та вихователів.

Ніякі сучасні технології навчання й технічні засоби не допоможуть викладачеві збудувати свою педагогічну діяльність, якщо він сам особисто і професійно не готовий до неї. Невід'ємною частиною педагогічної майстерності, поза сумнівом, є спілкування, але не звичайне, а педагогічне.

Педагогічну майстерність неможна пов'язувати тільки з деяким особливим даром, ототожнювати з природженими навичками. Основними характеристиками педагогів-майстрів вважаються уміння викладати свій предмет доступно, захоплювати своїм викладанням оточуючих.

Сучасний викладач повинен мати високий професіоналізм і професійну компетентність, уміти ненав'язливо розкривати перед студентами перспективу їх зростання. Наприклад, студенти цінують у викладачеві насамперед його особові якості та ставлення до них, а вже потім – інтелектуальні якості: світогляд та жвавість розуму, винахідливість та знання предмета.

За нашими спостереженнями та опитуванням студентів, можемо зробити висновок, що студенти початкових курсів приділяють особливу увагу як науковому рівню, так і професійним якостям викладача, а також тому, як ставиться викладач до них самих, як він з ними спілкується. Вони цінують його доброзичливість, взаєморозуміння, терплячість, тактовність, чуйність, співчуття, справедливість.

На старших курсах студенти оцінюють у викладачеві те, як він знає свою дисципліну, як грамотно подає матеріал. Тут на перше місце стають такі якості як тактовність, чесність, вимогливість, комунікабельність, почуття гумору.

Авторитет викладача є інтегральною характеристикою його професійного, педагогічного й особового стану в колективі, який можна побачити у взаємовідносинах з колегами та студентами.

Розглянемо дві складові, які становлять авторитет викладача. Це авторитет ролі та авторитет особи. Кілька років тому спостерігали, що у стосунках студент-викладач завжди переважав авторитет ролі, зараз же переважає авторитет особи, культура викладача та його індивідуальність.

Науковці називають такі якості (структурні компоненти професійної компетентності викладача): відповідальність, мобільність, дисциплінованість, сміливість у прийнятті рішень, прагнення бути кращим, особиста гідність, розуміння ситуації, висока працездатність, робити все досконало, бути першим, увага до оточуючих, комунікабельність, орієнтація на успіх. Також розуміємо, що викладачеві, разом з цими всіма якостями потрібно ще й дати студентові знання (мотивувати його, пробудити внутрішнє бажання оволодіти знаннями). І щоб досягти цього – потрібні ще й особистісні якості: ерудованість,

толерантність, спостережливість, уважність, тактовність, висока вимогливість до себе.

Таким чином, аналізуючи опитування студентів, можемо зробити такі висновки: 1) зміст професійної компетенції викладача закладу вищої освіти складається з таких видів якостей: індивідуально-психологічного (характеризує особистість викладача) та професійного (характеризує педагогічну діяльність); 2) у процесі навчання уявлення студентів про складові особистості викладача змінюються. Саме особа викладача чинить потужну виховну і психотерапевтичну дію на студентів.

Отже, можемо сміливо констатувати той факт, що викладач завжди має велику роль у житті студента і також впливає на формування його особистості. Дехто наслідує його повчання, дехто пам'ятає це довгі роки, дехто відноситься з повагою до нелегкої праці викладача.

Література:

1. Крутецкий В.В. Психология обучения и воспитания. Москва, 2012. 303 с.
2. Руднева Т.И. Основы педагогического профессионализма. Самара, 2008. 375 с.
3. Слостенин В., Исаев И., Мищенко А., Шиянов Е. Педагогика : учеб. пособие. Москва: Школа – Пресс, 2015. 512 с.